

Årsplaner for 9. klasse, Viby Friskole, 2023/24

Årsplan: Viby Friskole 23/24

Fag: Dansk

Lærer: AL / Annette Jul Larsen

Klasse: 9. klasse

Generelt

Eleverne har 6 lektioner dansk om ugen. Nedenstående indhold og mål suppleres af løbende prøver i læsning og retskrivning. Ligeledes efterstræbes det at træne grammatik ca. en lektion om ugen.

Årsplanen er vejledende og anses som et procespapir. Jeg forbeholder mig retten til ændringer og giver plads til eventuelle gode ideer undervejs.

Bøger og materialer

Undervisningsportaler som vi abonnerer på og/eller anvender i årets arbejde:

www.dansk.gyldendal.dk

ordbogen.com

<https://webproever.gyldendal.dk/>

www.skriftligfremstilling.gyldendal.dk

www.skoletube.dk

www.opgavehylden.dk

www.indidansk.dk

Brug Unilogin for at komme ind på siderne

Eleverne kan altid benytte disse sider til deres hjemmearbejde. Uanset om det er en opgave givet på skolen, eller noget eleven på eget initiativ gerne vil øve sig på.

Undervisningsparat

Det forventes, at eleverne selv holder sig ajour med aktuelle lektier på Viggo (bemærk både kalenderen med generel introduktion til timen samt hjemmeopgaver under Lektier). Her vil det også fremgå, hvis der skal medbringes noget særligt til den enkelte time.

Udleveret materiale i undervisningen vil, ved sygdom, blive påført navn og lagt i elevens kasse. Eleverne skal selv sørge for at følge op på dette ved fravær.

Vær opmærksom på, at eleverne ALTID skal medbringe en opladt og brugbar computer i undervisningen samt et fyldt penalhus (minimum: blyant, viskelæder, kuglepen, lineal og blyantspidser).

Forældre er altid velkomne til at melde sig, hvis de kan bidrage med noget fagligt, til de emner vi arbejder med ☺

Annette Jul Larsen / august 2023

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 32-36 (afbrudt af Overbygnings- turen d.24-25 august)	Fremstilling – fremstilling og korrektur Læsning – tekstforståelse og sammenhæng	Klummegenren Vi skal arbejde med den reflekterende og argumenterende fremstillingsform. Denne gang med fokus på klummegenren. Vi tager udgangspunkt i oplæg fra Friskoleforeningen. De tager elevklummer med i deres magasin "Friskolen", som udgives 5 gange om året. Vi har derfor mulighed for at skrive til en ægte læser/modtager. I sammenhæng hermed skal vi arbejde med, hvordan man layouter indenfor avisens genrer. Mål: <ul style="list-style-type: none">• Eleven har viden om argumenterende og reflekterende fremstillingsformer• Eleven kan fremstille sammenhængende tekster• Eleven kan registrere og korrigere egne og andres fejl	Eleverne laver respons på hinandens klummer ud fra specifikke kriterier. Desuden får de skriftlig respons på deres klummeaflevering fra mig. Forældrene inddrages i forhold til læsning af indhold og indsendelse til Magasinet Friskolen. Gennemgang af grammatikopgaver og afprøvning af layout i klassen.

		<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan fremstille tekster med korrekt grammatik og layout <p>Roman: Byttedyr Vi skal læse romanen Byttedyr af Lise Villadsen (21.8-24.9). Romanen tildeles som e-bog på Mitcfu.dk, og vi bruger et undervisningsmateriale lavet af Mette Bechmann Westergaard fra CFU Absalon. Noget af romanen læser læreren højt i klassen, og noget skal man selv læse og fordybe sig i. Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At eleverne kan fordybe sig koncentreret i flowlæsning af længere tekstpassager • At eleverne kan arbejde systematisk med romanens krimigåde gennem opstilling af hypoteser og argumenter • At eleverne arbejder med specifikke lytteformål og -forståelsesstrategier, når deres lærer læser højt, • At eleverne kan diskutere mulige udfald af situationer beskrevet i romanen • At eleverne kan samle deres undersøgelser af romanen i en filmplakat. 	Løbende opfølgning på handling og tema i "Byttedyr" i klassen. Aflevering af filmplakat med mundtlig respons fra læreren.
--	--	--	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
-----------------------	---	--	--

<p>Uge 37-40 (afbrudt i uge 38, hvor klassen er i England)</p>	<p>Kommunikation – sprog og kultur, it og sproglig bevidsthed</p> <p>Fremstilling – korrektur</p> <p>Fortolkning – undersøgelse, vurdering og perspektivering</p>	<p>Forberede morgensang Forberedelse og afvikling af morgensang i uge 39. Eleverne skal i grupper forberede morgensang til en dag i løbet af ugen. Herunder skal de fremlægge noget fra deres Englandstur og tale på engelsk foran hele skolen. Dette forløb er et samarbejde med engelsklæreren. I forbindelse hermed laves øvelser i god mundtlighed i dansktimerne.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At eleverne kan kommunikere aktivt i forskellige sproglige og kulturelle situationer • At eleverne har viden om sammenhængen mellem digitale teknologier og kommunikation • At eleven har viden om sprog og sprogbrug, sprogets variation og forskellige funktioner <p>Retskrivning Vi gennemgår de opgavetyper, man kan støde på ved afgangsprøven i retskrivning. Der veksles mellem eksempler og konkrete opgaver, som eleverne løser alene eller to og to. Vi bruger materialet "Prøveklar Bag om retskrivningsprøven" af Lis Pøhler og Leif Skovby Larsen. I dette forløb præsenteres eleverne også for kommateringen "uden startkomma".</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At eleverne har viden om sproglig korrekthed • At eleverne har viden om korrekt grammatik, stavning og tegnsætning. <p>Blog-genren Vi stifter bekendtskab med blog-genren, som også er en reflekterende fremstillingsform. Vi arbejder primært på</p>	<p>Evaluering af morgensang løbende og opsamling til sidst i klassen.</p> <p>Vi laver 2 retskrivningsprøver i klassen, hvor der gives karakter.</p> <p>Elevgrupper præsenterer analysepunkter fra en blog, vi har læst i fællesskab. Fælles gennemgang af blog-genrens karakteristika gennem quiz.</p> <p>I forbindelse med romanlæsningen, så skal eleverne lave en mundtlig anmeldelse af romanen. Dette vil foregå som en roterende fremlæggelse for mindre hold.</p>
--	---	--	---

		<p>https://skriftligfremstilling.gyldendal.dk/ og læser to blogindlæg som analyseres ud fra genrens karakteristika.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At eleven kan gennemføre en målrettet analyse af en tekst. • At eleven har viden om vurderingsmetoder vedrørende teksters kvalitet • At eleven kan sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver. <p>Midt-i-mellem-bog</p> <p>Alle får som lektie at læse en roman, som skal være læst færdig inden mandag d. 23. oktober. De præsenteres for flere gode muligheder, men vælger selv noget, de synes er interessant.</p>	
--	--	--	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	--

<p>Uge 43 - 46</p>	<p>Fortolkning - Oplevelse/indlevelse, undersøgelse, fortolkning, vurdering og perspektivering</p> <p>Læsning - sammenhæng</p>	<p>Litteraturhistorie: Det moderne gennembrud</p> <p>Der arbejdes med perioden "Det moderne gennembrud" fra 1870-1920. Der læses forskellige teksttyper og sættes særligt fokus på personerne Georg Brandes og Henrik Pontoppidan. Undervejs arbejdes også med malerier, og eleverne går i dybden med dem ved at lave parafraser.</p> <p>Eleverne får ikke en bog hertil, men læreren bruger undervisningsmaterialet "Realiteternes verden" af Johannes Fibiger og John Rydahl. Dette suppleres op med materiale på www.dansk.gyldendal.dk.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven har viden om kulturelle og litterære perioder og Dansk litteraturs kanon. Desuden har eleven viden om kanonforfatteren Henrik Pontoppidan, og kan karakterisere hans forfatterskab. • Eleven kan sætte tekster i perspektiv til litterær og kulturel tradition og udvikling gennem litteraturhistorisk læsning og Dansk litteraturs kanon. • Eleven kan anvende viden om litteraturens foranderlighed gennem tiderne og om, at litteratur afspejler den tid, den er blevet til i. • Eleven kan diskutere mulige udfald af situationer beskrevet i tekster <p>Roman: Tag gaden tilbage</p> <p>Vi læser romanen "Tag gaden tilbage" af Sanne Munk Jensen og Sarah Engell Gyldendal 2019 (booket 23.10.23-26.11.23). Vi læser bogen som e-bog på MitCFU.dk og bruger deres "overlay" til at arbejde med romanen før-under-efter. Overlayet giver os mulighed for at arbejde meget tekstnært med fortolkning af romanen. Desuden inddrages opgaver fra</p>	<p>Fælles gennemgang af analyser i klassen.</p> <p>Evaluering og billedsamtaler.</p> <p>Mange små makkersnakke om det gennemgåede.</p> <p>Noteskrivning og quiz til sidst.</p> <p>I forbindelse med romanlæsningen arbejder vi med dilemmaspil i klassen, hvor man skal argumentere for sine holdninger og dermed forståelse for romanen. Desuden små dramatiseringer. Vi afslutter enten med at skrive et personligt blogindlæg eller med dilemmaer til "Sara og Monopolet".</p>
--------------------	--	--	---

		https://dansk.gyldendal.dk/forloeb/hovedvaerker/tag-gaden-tilbage Mål: <ul style="list-style-type: none"> • At eleverne kan følge og beskrive Pollys udvikling • At eleverne kan analysere sprogets betydning for læserens oplevelse • At eleverne kan analysere de mange intertekstuelle referencer (særligt musikken) • At eleverne kan sætte tekster ind i sammenhæng 	
--	--	---	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 47-50	Kommunikation – krop og drama, Læsning – forberedelse Fortolkning – vurdering og perspektivering	Drama-genren Drama er en genre, hvor vi får en god mulighed for både indlevelse og for at udtrykke os. Vi arbejder med udvalgte dele af forløbet "Drama" på https://dansk.gyldendal.dk/forloeb/genrer/drama Vi skal fortolke drama, udtrykke os dramatisk og kigge på hvilken særlig form manuskripter har. Mål: <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan læse ældre og nyere dramatik • Eleven har viden om genretræk for komedier og tragedier • Eleven kan skelne mellem klassiske og moderne dramaer 	Små optrædere i klassen med mundtlig respons. Klassesnak og makkersnak om dramateksternes ordforråd og budskab. Gruppefremlæggelser om udvalgte episoder fra reality-tv.

		<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan analysere og fortolke dramastykker både ud fra en metodisk analytisk tilgang og ud fra en indlevende, sansemæssig og umiddelbar tilgang <p>Reality-genren Klassen har selv valgt, at vi skal have dette forløb om reality-genren. Det giver god mening, da reality-genren fylder rigtig meget for unge mennesker, men det er sjældent de forholder sig til det de ser. Vi skal bl.a. kigge på forskellige holdninger for og imod genrens etik og fremstillingsformer og ligeledes undersøge den særlige blanding af fiktion og ikke-fiktion. Vi arbejder med udpluk af forløbet "Reality-tv" på www.dansk.gyldendal.dk</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan karakterisere tre forskellige typer af reality-genren • Eleven kan genkende og forstå fiktionskoder i reality-tv • Eleven kan analysere og vurdere et realityprogram • Eleven kan forholde sig til- og sagligt redegøre for - etiske dilemmaer i reality-genren • Eleven kan sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver. 	
--	--	---	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	--

<p>Uge 3-7 (afbrudt af emneugen i uge 6)</p> <p>Læsebånd i uge 3-5</p>	<p>Læsning- sprogforståelse og sammenhæng</p> <p>Fremstilling – planlægning og forberedelse</p> <p>Fortolkning – oplevelse og indlevelse samt vurdering</p>	<p>Litteraturhistorie: Middelalderen</p> <p>Vi arbejder på www.dansk.gyldendal.dk med middelalderen fra 1050-1536. Vi skal arbejde med periodens særlige kendetegn og læse og sammenligne folkeviser og folkeeventyr.</p> <p>Vi bruges også udvalgte tekster fra "Vild med dansk 9" kapitlet: Forelskelse og forførelse.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan vurdere betydningen af ord og begreber til tekstens oprindelse. • Eleven kan iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog. • Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng • Eleven har viden om komplekse fortællestrukturer og kompositioner • Eleven kan sætte tekster i perspektiv til litterær og kulturel tradition og udvikling gennem litteraturhistorisk læsning og Dansk litteraturs kanon. <p>Portrætartikel</p> <p>Vi skal arbejde med den fortællende og berettende fremstillingsform og sætter fokus på portrætartiklen. Vi fordyber os i en portrætartikel og supplerer evt. med en kortdok, for at sammenligne de to mediers måde at gribe opgaven an på. Vi arbejder primært på www.skriftligfremstilling.gyldendal.dk og alle eleverne skriver en portrætartikel i forbindelse med forløbet.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan tilrettelægge proces fra idé til færdigt produkt • Eleven kan indsamle oplysninger og disponere indholdet. 	<p>Mundtlige snakke i plenum vedr. forståelsen af teksterne og sammenligninger dem imellem.</p> <p>I starten af forløbet laver alle elever selvstændige mål for forløbet. Disse mål evalueres til sidst.</p> <p>Skriftlig respons og karakter på aflevering.</p> <p>Elevfremlæggelser.</p>
--	---	--	--

		<p>Roman: Dig og mig ved daggry</p> <p>Vi læser den barske roman Dig og mig ved daggry af Sanne Munk Jensen og Glenn Ringtved (booket som e-bog på CFU d. 15.1-18.2.2024). Romanen læses med overlay og vil med arbejdet i 7 vigtige scener hjælpe eleverne til at kortlægge romanens personer, miljøer og temaer.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleverne reflekterer over, hvad fiktive personers handlinger har af konsekvenser for det narrative forløb • Eleverne vurderer og begrundet, hvordan de selv ville handle i tilsvarende situationer • Eleverne skelner mellem emne og tema i deres fortolkning af romanen. 	
--	--	---	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 9-11	Kommunikation - dialog Fortolkning - undersøgelse og vurdering Fremstilling - korrektur	<p>Den fotograferede virkelighed</p> <p>Vi læser om og præsenteres for en masse pressefotografier. Herunder også portrætfotografiet.</p> <p>Fokus på billedanalyse herunder: stemninger, budskaber, billedopbygning og symbolik. Samt fotografiets etiske, æstetiske og kontekstmæssige virkemidler.</p> <p>Vi bruger udpluk fra forløbet "Pressefoto" på www.dansk.gyldendal.sk samt Annettes gamle tryksager om genren.</p> <p>Evt. besøger vi året presseudstilling i marts (World Press photo i Politikens hus)</p> <p>Der laves gruppearbejde, hvor et pressefoto analyseres og fremlægges ved såkaldte caféfremlæggelser.</p>	<p>Eleverne laver fremlæggelser og får mundtlig respons herpå ud fra skema.</p> <p>Eleverne deltager i dialog om fotoanalyse.</p> <p>Eleverne tager et fotografi, som de får feedback på.</p>

		<p>Alle elever tager et billede, som de kan bruge til deres baggrundsartikel.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan deltage aktivt, åbent og analytisk i dialog. • Eleven har viden om metoder til systematisk undersøgelse. <p>Baggrundsartiklen</p> <p>Vi skal arbejde med den forklarende og berettende fremstillingsform og sætter fokus på Baggrundsartiklen. Vi læser om genren på www.skriftligfremstilling.gyldendal.dk og læser og analyserer en til to udvalgte baggrundsartikler. Vi laver små skriveøvelser og udkast til dele af en baggrundsartikel indenfor udvalgte temaer.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven har viden om fortællerpålidelighed • Eleven kan skelne mellem forskellige kildetyper • Eleven har viden om vurderingsmetoder vedrørende teksters kvalitet • Eleven har viden om formidlingsformer - herunder layout som fremmer kommunikationen 	<p>I klassen laves en del makkersnak, hvor alle kan få afprøvet deres viden. Desuden kan alle byde ind på analytisk tekstarbejde.</p>
--	--	--	---

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
	Færdigheds- og vidensområde(r)		

Uge 14-15	<p>Fortolkning - vurdering og perspektivering</p> <p>Kommunikation - krop og drama</p>	<p>Lydfortællinger</p> <p>Vi skal arbejde med fortællinger fortalt gennem optagede lyde som stemmer, musik og effekter. Vi når primært omkring podcast om virkelige hændelser men runder også lige shortdox.</p> <p>Vi bruger bogen: Lydfortællinger af Frederik Mai (booket på CFU fra d. 22.3.2024 til og med april) samt hjemmesiden Soundcloud på https://soundcloud.com/kbhradiobio/sets/shortdox-2021</p> <p>Dramaturgi, stemmer og lyde vil være omdrejningspunkt for den oplevelse, analyse, fortolkning, vurdering og perspektivering vi skal lave.</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan pege på, adskille og fortolke lydmæssige virkemidler i en lydfortælling • Eleven kan beskrive og fortolke dramaturgiske valg i en lydfortælling • Eleven kan tale om og vurdere en lydfortællings kvalitet med brug af de faglige termer, der hører til genren. • Eleven kan perspektivere lydfortællingens centrale pointer. 	<p>Mundtlig præsentation af gruppearbejde.</p> <p>Samtaler i plenum i klassen.</p>
-----------	--	---	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	--

Fra uge 16		<p>Herfra stopper den almindelige undervisning og vi fokuserer kun på afgangsprøverne. Klassen skal have 10 lektioner med vejledning frem mod den mundtlige prøve.</p> <p>Der er fagdag i dansk d. 26. april, hvor vi også sætter fokus på afgangsprøven. Vi øver de skriftlige prøver og laver en mini mundtlig prøve.</p> <p>De skriftlige prøver starter den 2. maj 2024 og de mundtlige prøver starter den 23. maj og slutter senest den 21. juni. Der er Dimissionsfest d. 25. juni</p>	
------------	--	--	--

Årsplan Viby Friskole 23/24

Fag: Matematik

Lærer: Thomas Meldgaard Kristensen

Klasse: 9.

Generelt om faget

Faget har fokus på de seks kompetencer; Problembehandling, Modellering, Ræsonnement og tankegang, Repræsentation og symbolbehandling, kommunikation, hjælpemidler, som løbene vil være komme spil i undervisningen, såvel som i hjemmearbejde, som primært er skriftligt. Alle kompetencer arbejdes der med i hvert forløb.

Der vil være mindre skriftlige afleveringer. En plan for dette, med forbehold for løbene justeringer, er udsendt separat til elever og forældre, og findes også i klassen hængende over mobilskabet. Den er også indsat nederst i dette dokument.

Undervisningen leder frem mod en god afslutning for matematik i grundskolen. Det indebærer afsluttende skriftlige prøver d. 6. maj, hvor eleverne prøves i "Matematisk problemløsning uden hjælpemidler" og "Matematisk problemløsning med hjælpemidler", samt en evt. mundtlig eksamen.

Mundtlig matematik er et udtræksfag i naturfagspuljen, bestående af følgende fag, hvoraf et udtrækkes:

- Biologi, skriftlig

- Geografi, skriftlig
- Matematik, mundtlig
- Idræt, mundtlig
- Fysik/kemi, skriftlig

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer OBS! Her skal det fremgå, hvad eleverne skal lære og hvordan de skal lære det – man formulerer så at sige målene ind i organiseringen smelter sammen	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal OBS! Målene fremgår af "Hvordan"
Uge 32-40	Tal og algebra Tal, ligninger, formler og algebraiske udtryk, funktioner, regnestrategier Geometri og måling Geometriske egenskaber og sammenhænge	Konkret skal vi arbejde med algebra, potenser, rødder og brøker, linjer og vinkler. Der arbejdes primært i mindre grupper, men med fælles introduktioner og opsamlinger, hvor der er mulighed for matematisk argumentation. Eleverne skal kunne arbejde med konkrete matematiske udtryk, og med afsæt i dem skabe generelle algebraiske udtryk til problemstillignen.	Der er mundtlige klassesnakke samt skriftlige opgaver både med og uden hjælpemidler.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 43-44	Statistik og sandsynlighed Statistik, sandsynlighed	Kombinatorik, regneark og digital bearbejdning af store datasæt Vi skal arbejde med kombinationer og sandsynlighed for forskellige hændelser. Eleverne skal blive fortrolige med brugen af regneark og statistisk bearbejdning af større datamængder. Eleverne skal kunne identificere de syv statistiske deskriptorer: <ul style="list-style-type: none"> - Størsteværdi - Mindsteværdi - Variationsbredden - Typetal - Middeltal - Median - Kvartilsæt 	Der er mundtlige klassesnakke samt skriftlige opgaver både med og uden hjælpemidler. Der vil arbejdes i mindre grupper.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	---

<p>Uge 45-7</p>	<p>Geometri og måling Geometriske egenskaber og sammenhænge, Geometrisk tegning, placeringer og flytninger, måling</p> <p>Tal og algebra Formler og algebraiske udtryk</p>	<p>Vi skal opsummere og arbejde videre med vores viden om trigonometri og enhedscirklen, samt hvordan vi kan bruge det. Vi tager afsæt i lighedannede, nærmere bestemt lighedannede trekanter. Derudover arbejder vi også med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rumfang og massefylde - Areal og algebra - Linjer i koordinatsystemet <p>Målet er, at eleverne opnår et stabilt kendskab til emnerne, samt at de kan bruge deres viden til at løse konkrete og generelle problemstillinger. Eleverne skal kende og kunne anvende formler indeholdende sinus, cosinus og tangens ifm. beregninger af sider og vinkler i trekanter.</p>	<p>Der er mundtlige klassesnakke samt skriftlige opgaver både med og uden hjælpemidler. Der vil arbejdes i mindre grupper. Der vil være en gruppepræsentation for resten af klassen om et underemne indenfor trigonometri.</p>
-----------------	--	--	--

<p>Hvornår? Tidspunkt</p>	<p>Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)</p>	<p>Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer</p>	<p>Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal</p>
--------------------------------------	--	--	--

Uge 9-17	<p>Matematiske kompetencer Problembehandling, kommunikation, hjælpemidler, repræsentation og symbolbehandling</p>	<p>Vi skal arbejde med og lære om 2. gradsligninger og beregning af diskriminanten, så vi bliver i stand til at løse 2. gradsligninger. Herunder også grafisk arbejde og afbildninger med afsæt i GeoGebra. Vi kommer igen i år til at arbejde med løsning af to ligninger med to ubekendte. I dette forløb finpudser vi også vores skriftlighed, op til de skriftlige prøver i matematik.</p>	<p>Der er mundtlige klassesnakke samt skriftlige opgaver både med og uden hjælpemidler. Der vil arbejdes i mindre grupper.</p>
----------	---	---	---

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 17-20	<p>Matematiske kompetencer Modellering, ræsonnement og tankegang, kommunikation, hjælpemidler</p>	<p>Årets sidste forløb Vi sætter fokus på den mundtlige del af matematik, og skal særligt arbejde med undersøgende tilgange. Herunder kommer diverse hjælpemidler også i spil.</p>	<p>Der er mundtlige klassesnakke samt gruppeopgaver med hjælpemidler. Der vil arbejdes i mindre grupper. Der vil være gruppepræsentationer og fælles drøftelser i klassen.</p>

**Oversigt over afleveringer og træningsopgaver
- med forbehold for løbene justeringer**

Uge	Onsdag	Fredag	FFF
32			
33		U. hjælpemidler	
34		- overbygningstur	
35		Skr. afl.	
36		U. hjælpemidler	
37	- Fagdag ikke TM	Skr. afl.	
38	- Lejrskole	- lejrskole	
39		Test U. hjælpemidler + skr. afl.	
40			FFF afsl. uge
41	- Performanceuge	- Performanceuge	
42	- Efterårsferie	- Efterårsferie	
43		U. hjælpemidler	
44		Terminsprøve torsdag fredag	
45			
46			
47		U. hjælpemidler	
48	Skr. afl.	- Klippeklitredag	
49	Skr. afl.		
50	Skr. afl.	U. hjælpemidler	
51	- Juleferie	- Juleferie	
52	- Juleferie	- Juleferie	
1	- Juleferie	- Projekt opgave	
2	- Projekt opgave	- Projekt opgave	
3	TM lejrskole	- TM lejrskole: U. hjælpemidler	
4	Skr. afl.		

5		U. hjælpemidler	FFF afsl. uge
6	- Minisamfund	- Minisamfund	
7	Skr. afl.	Test U. hjælpemidler	
8	- Vinterferie	- Vinterferie	
9		- Forældre overtager skolen	
10		U. hjælpemidler	
11	Terminsprøver tirsdag onsdag		
12	- Emneuge	- Emneuge	
13	- Påskeferie	- Påskeferie	
14		(U. hjælpemidler)	
15	Skr. afl.	(U. hjælpemidler)	
16	Skr. afl.	(U. hjælpemidler)	
17		- Fagdag ikke tm	
18	- Skolen lukket	Skr. Eksamen	

Årsplan Viby Friskole 23/24

Fag: Fysik/kemi

Lærer: SHB

Klasse: 9. klasse

Generelt om faget			
Uge 32-3: 2 lektioner om ugen - torsdag			
Uge 4-21: 4 lektioner om ugen - mandag og torsdag			
Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal

		OBS! Her skal det fremgå, hvad eleverne skal lære og hvordan de skal lære det – man formulerer så at sige målene ind i organiseringen smelter sammen	OBS! Målene fremgår af "Hvordan"
Uge 32-36	<p style="text-align: center;"><i>Energi på vej</i></p> <p>Undersøgelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Undersøgelse i naturfag - Stof og stofkredsløb - Energiomsætning <p>Modellering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modellering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Energiomsætning <p>Perspektivering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perspektivering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Energiomsætning <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formidling - Ordkendskab - Faglig læsning 	<p>Med udgangspunkt i kapitlet 'Energi på vej' fra Kosmos C og Økolariet, skal vi arbejde med energi.</p> <p>Vi skal kort repeterer energiformer og energiomdannelse.</p> <p>Herefter skal vi arbejde med elektriskenergi om omdannelsen hertil.</p> <p>Vi skal tale om hvordan energiforsyningen forgår</p> <p>Forløbet forgår som en optakt til FFF-forløbet <i>Energiforsyning på lokalt og globalt plan.</i></p> <p>Vi skal arbejde med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elektromagnetisme og induktion - Generatorer - Energiforsyning - Jævn- og vekselstrøm - Brint som energikilde - Fossile brændstoffer <p>I løbet af forløbet vil eleverne blive præsenteret for relevante modeller, som de skal lærer af aflæse og forklare.</p>	<p>Vi vil løbende samle op og "tage temperaturen". Afsluttende skal vi arbejde med kapitlet 'Det ved du nu om energi på vej' og 'prøv dig selv' eller en opgave på fysik/kemi-tjek.</p> <p>Evalueringen kommer primært til at ligge efter de efterfølgende FFF-forløb.</p>

		Vi vil arbejde med relevante forsøg og opstillinger. Vi vil især arbejde med elektromagnetisme.	
--	--	---	--

Uge 34: Overbygningstur

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	--

<p>Uge 37-40</p>	<p><i>FFF: Energiforsyning på lokalt og globalt plan</i></p> <p>Undersøgelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Undersøgelse i naturfag - Stof og stofkredsløb - Energiomsætning - Produktion og teknologi <p>Modellering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modellering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Energiomsætning - Produktion og teknologi <p>Perspektivering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perspektivering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Energiomsætning - Produktion og teknologi <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formidling - Argumentation - Ordkendskab - Fagliglæsning 	<p>Eleverne ønsker gruppemakkere til dette forløb, men lærerne laver grupperne. Der bliver denne gang mest fokus på undersøgelseskompetencen – både i forhold til at lave egne undersøgelser og at opsøge viden hos fagfolk.</p> <p>Ligeledes skal I denne gang prøve kræfter med at lave en forsøgsrapport, hvor I demonstrerer brugen af korrekt fagsprog.</p> <p>Som optakt til forløbet skal alle have læst om Bæredygtig energiforsyning i "Xpløre på tværs" – uddeles elektronisk.</p> <p>Mål:</p> <p>Eleverne kan designe, gennemføre og evaluere en undersøgelse eller et forsøg. Herunder indsamle og vurdere data.</p> <p>Eleven kan anvende en model som en del af en forklaring.</p> <p>Eleven kan opsøge og anvende viden fra en fagperson.</p> <p>Eleven kan videreformidle sikkert og med brug af fagsprog</p>	<p>Forløbet af sluttet med en skriftlig aflevering i form af en synopse og rapport. Lærerne giver feedback og karakter.</p>
------------------	---	---	---

Uge 38: Englandstur
Uge 41: Performanceuge
Uge 42 Efterårsferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	---

<p>Uge 43+44</p>	<p><i>Kemiske metoder</i></p> <p>Undersøgelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Undersøgelse i naturfag - Stof og stofkredsløb <p>Modellering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modellering i naturfag - Stof og stofkredsløb <p>Perspektivering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perspektivering i naturfag - Stof og stofkredsløb <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formidling - Ordkendskab - Fagliglæsning 	<p>Igennem kapitlet <i>Kemisk metode</i>, fra Kosmos C, skal vi arbejde med de metoder og arbejdsgange, som man typisk vil møde i Kemi.</p> <p>Vi skal arbejde med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Den naturvidenskabelige metode - Hypoteser og variable - Salte - Opløsning - Ioner - Analyse - Rensning - Elektrolyse <p>Vi vil løbende lave relevante forsøg. Relevante modeller vil blive introduceret.</p>	<p>Under diverse forsøg, skal eleverne forklarer deres arbejdsgang og teorien bag med fagbegreber.</p>
------------------	---	--	--

Uge 44: Terminsprøver

<p>Hvornår? Tidspunkt</p>	<p>Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)</p>	<p>Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer</p>	<p>Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal</p>
--------------------------------------	--	--	--

<p>Uge 46-47+4</p>	<p style="text-align: center;"><i>Atomfysik</i></p> <p>Undersøgelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Undersøgelse i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Modellering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modellering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Perspektivering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perspektivering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formidling - Argumentation - Ordkendskab - Fagliglæsning 	<p>I dette forløb skal vi arbejde med kapitlet <i>Atomfysik</i> fra Kosmos C, samt hjemmesiden videnskanylen.dk.</p> <p>Eleverne skal få kendskab til atomets opbygning og radioaktivitet. Denne viden skal de bruge i de næste to forløb.</p> <p>Vi skal arbejde med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Atomet opbygning, Niels Bohrs atommodel - Kvantefysik (meget overfladisk) - Isotoper og isotopkort - Radioaktivitet: alfa-, beta- og gammastråling - Halveringstid - Ioniserende stråling - Brug af radioaktivitet - Kernekraft <p>Eleverne kommer til primært at lave opgave, som involverer modeller. De praktiske forsøg vi skal igennem vil primært være udført af læreren.</p>	<p>Den endelige evaluering ligger i det kommende FFF-forløb, hvor eleverne skal fremlægge.</p> <p>Løbende i undervisningen, vil vi samle op og der bliver tid til at samle op og fornemme hvor klasse besinder sig i emnet.</p>
--------------------	---	---	---

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 48-50	<p style="text-align: center;"><i>Kræftens gåde</i></p> <p>Undersøgelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Undersøgelse i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Modellering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modellering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Perspektivering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perspektivering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formidling - Argumentation - Ordkendskab 	<p>Vi skal undersøge, hvordan kræft opstår, og hvordan vi kan forebygge sygdommen. Dette gøres gennem et booket forløb på www.life.dk.der hedder: Kræftens gåde.</p> <p>Vi ledes igennem en fiktiv atomkraftulykke og skal undersøge vejen fra strålingsskade til kræftcelle. Vi skal arbejde med ioniserende stråling, modeller for vindforhold og DNA-molekylets opbygning. Undervejs i forløbet vil eleverne opdage, at risikofaktorer som rygning og overvægt udgør en langt større risiko for at udvikle kræft, end stråling gør.</p> <p>Forløbet er tværfagligt med biologi, geografi og fysik/kemi.</p> <p>Mål:</p> <p>Eleven kan forklare hvordan stråling påvirker mennesker og planter.</p>	<p>Evalueringen er indbygget i forløbet.</p>

	- Fagliglæsning	<p>Eleven kan vise og forklare, hvordan DNA er opbygget og hvordan stråling og andre faktorer kan påvirke vores DNA.</p> <p>Eleven ved hvordan proteinsyntese fungerer.</p> <p>Eleven kan forklare, hvordan DNA-skader kan give udvikling af kræft, samt hvilke livstilsfaktorer der kan spille ind.</p> <p>Eleven kan identificere kræftceller under mikroskop.</p>	
--	-----------------	--	--

Uge 51-52: Juleferie

Uge 1-2: Projekt

Uge 3: Vinterlejrskole

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	--

<p>Uge 5-9</p>	<p><i>FFF: Strålings indvirkning på levende organismers levevilkår</i></p> <p>Undersøgelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Undersøgelse i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Modellering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modellering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Perspektivering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perspektivering i naturfag - Stof og stofkredsløb - Partikler, bølger og stråling <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formidling - Argumentation - Ordkendskab - Fagliglæsning 	<p>Vi skal have det sidste fællesfaglige fokusområde: Strålings indvirkning på levende organismers levevilkår</p> <p>Eleverne afprøver selvalgte eksamensgrupper, dog således at lærerne sikrer, at ønsker og grupper går op i hele klassen.</p> <p>Senest i uge 12 bliver der en drøftelse af de endelige eksamensgrupper, som skal være færdige på det tidspunkt.</p> <p>I FFF-forløbet skal alle grupper lave deres egen problemstilling og arbejdsopgave.</p> <p>Som optakt til forløbet skal alle have læst om Stråling fra omgivelserne i "Xplore på tværs" – uddeles elektronisk.</p> <p>Mål:</p> <p>Eleven kan beskrive forskellige typer af stråling.</p> <p>Eleven kan forklare strålings gavnlige og skadelige påvirkninger af levende organismer</p> <p>Eleven kan forklare jordens strålingsbalance</p>	<p>Eleverne skal lave en præsentation, evt. cafe fremlæggelser.</p>
----------------	--	--	---

		<p>Eleven kan gennemføre undersøgelser af strålings egenskaber.</p> <p>Eleven kan vurdere fordele og ulemper ved forskellige modeller.</p> <p>Eleven kan formidle fagstof ved brug af illustrationer, rumlige modeller og interaktionsmodeller.</p>	
--	--	---	--

Uge 6: Minisamfund

Uge 8: Vinterferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	--

Uge 10 -11	<i>Repetition/information om naturfagsprøven</i>	<p>Repetition og grundig indføring i naturfagsprøvens opbygning og krav.</p> <p>Orientering og forberedelse ift. den skriftlige fysik/kemi-prøve, som er til udtrækning.</p> <p>Gruppedannelse til naturfagsprøven</p>
------------	--	--

Uge 12: Historieuge

Uge 13: Påskeferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	---

<p>Uge 14- 20</p>	<p><i>Forberedelse til naturfagsprøven</i></p> <p>Undersøgelse</p> <p>Modellering</p> <p>Perspektivering</p> <p>Kommunikation</p> <p>Eleverne arbejder med forskellige emner. Derfor er der ikke sat færdighed og vidensmål på.</p>	<p>Umiddelbart efter påske skal alle eksamensgrupper trække deres fokusområde til eksamenen.</p> <p>Herefter bruges alle naturfagstimer på at forberede prøven. Alle naturfagslærerne vejleder og grupperne formulerer problemstilling og arbejdsspørgsmål, som skal godkendes af lærerne.</p> <p>Herefter skal grupperne fordybe sig i deres emne, lave praktiske undersøgelser og finde modeller der kan belyse deres problemstilling. De udfærdiger en oversigt til censor og laver en disponering til brug for selve den mundtlige prøve.</p>
-------------------	---	---

Uge 19: Skriftlige prøver og Kristi Himmelfart

Uge 21: 2. pinsedag og Læseferie

Årsplan Viby Friskole 23/24

Fag: Geografi

Lærer: Al

Klasse: 9. klasse

Generelt om faget

Årets organisering

I første halvår vil der kun være en times geograf om ugen. Fra uge 4, når vi skifter skema, vil der være to biologitimer om ugen, hvilket også giver os bedre tid til forsøg og fordybelse.

Ordforklaring

FFF betyder forløb med fællesfaglige fokusområder. Disse tværfaglige forløb er ministerielt bestemt. Der skal laves 6 FFF-forløb i udskolingen, hvor af de fire af dem skal indgå som udtræk til afgangsprøven i 9. klasse.

Bøger og materialer

Undervisningsportaler som vi abonnerer på og/eller anvender i årets arbejde:

www.geografifaget.dk (Da Clio er fusioneret med Alinea, vil vi stille og roligt overgå til Alineas portal i stedet)

www.geografi.tjek.net

www.skoletube.dk

Eleverne kan altid benytte disse sider til deres hjemmearbejde. Uanset om det er en opgave givet på skolen, eller noget eleven på eget initiativ gerne vil øve sig på.

Udleveret materiale i undervisningen vil ved sygdom blive påført navn og lagt i elevens kasse. Eleverne skal selv sørge for at følge op på dette ved fravær.

Det forventes, at eleverne selv holder sig ajour med aktuelle lektier på Viggo (bemærk både kalenderen med generel introduktion til timen samt "lektiebogen"). Her vil det også fremgå, hvis der skal medbringes noget særligt til den enkelte time.

Vær opmærksom på, at eleverne ALTID skal medbringe en opladt og brugbar computer i undervisningen samt et fyldt penalhus (minimum: blyant, viskelæder, kuglepen, lineal og blyantspidser).

Forældre er altid velkomne til at melde sig, hvis de kan bidrage med noget fagligt, til de emner vi arbejder med ☺

Der tages forbehold for ændringer
Annette Jul Larsen / august 2023

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 32-36	Undersøgelse – Jordkloden og dens klima Kommunikation – formidling og faglig læsning	Vind og vejr I dette forløb skal alle lære, hvordan vinden og vindsystemerne opstår. Undervisningen vil veksle mellem læreroplæg, opgaver, animationer, små undersøgelser og egen fordybelse. Vi bruger primært www.geografifaget.dk Eleverne skal kunne forklare og tegne, hvordan vind opstår og dermed også højtryk, lavtryk, fronter og corioliseffekten. I forbindelse med at vi kort kigger på energiforsyning gennem vindmøller, vil vi også se små film fra Ørsted, og forberede spørgsmål til det foredrag vi skal have på fagdagen d. 13.9.2023. Mål: <ul style="list-style-type: none">- Eleven har viden om vejr og sammenhænge mellem vejrsystemer, havstrømme og klimainddelinger.- Eleven kan forklare hvordan vind opstår og kan indsamle vejrdata.- Eleven kan målrettet læse tekster i naturfag- Eleven har viden om metoder til at formidle naturfaglige forhold.	Nedenstående gælder for hele året: <ul style="list-style-type: none">- Opsamling i klassen- Øve- og testopgaver på www.Biologi-tjek.dk og www.geografi-tjek.dk- Forsøg: udførelse, resultat og opsamling.- Skriftlige prøver i de enkelte emner/forløb- Fremlæggelse- Mundtlig feedback

		Som optakt til FFF-forløbet ser vi også kort på solenergi, energiproduktion og energiforbrug.	
--	--	---	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 37, 39 og 40	Undersøgelse Modellering Kommunikation - formidling	<p>FFF-forløbet: Energiforsyning på lokalt og globalt plan.</p> <p>Eleverne ønsker gruppemakkere til dette forløb, men lærerne laver grupperne.</p> <p>Der bliver denne gang mest fokus på undersøgelseskompetencen – både i forhold til at lave egne undersøgelser og at opsøge viden hos fagfolk.</p> <p>Ligeledes skal eleverne denne gang prøve kræfter med at lave en forsøgsrapport, hvor de demonstrerer brugen af korrekt fagsprog.</p> <p>Som optakt til forløbet skal alle have læst om Bæredygtig energiforsyning i "Xplore på tværs". Ligeledes holder vi fagdag onsdag d. 13. september, hvor en ekspert i vindmøller kommer på besøg, og vi tager ud og kigger på arbejdet med energilagring i en lille virksomhed.</p> <p>Forløbet afsluttes med en skriftlig aflevering i form af en synopsis og rapport.</p> <p>Mål:</p>	Forløbet afsluttes med en skriftlig aflevering i form af en synopsis og rapport. Lærerne giver feedback og karakter.

		<p>Eleverne kan designe, gennemføre og evaluere en undersøgelse eller et forsøg. Herunder indsamle og vurdere data.</p> <p>Eleven kan anvende en model som en del af en forklaring.</p> <p>Eleven kan opsøge og anvende viden fra en fagperson.</p> <p>Eleven kan videreformidle sikkert og med brug af fagsprog</p>	
--	--	--	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerig - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 43 – 47 (dog afbrudt af terminsprøverne)	<p>Undersøgelse - demografi og erhverv</p> <p>Perspektivering - demografi og erhverv</p>	<p>Urbanisering og erhverv</p> <p>Vi skal arbejde med industrialisering, urbanisering og erhverv. Alle skal have en forståelse for, hvordan industrialiseringen satte gang i byernes udvikling, men også at byernes befolkningsvækst både kan skyldes pull- og push-faktorer .</p> <p>Herunder arbejder vi med byernes udvikling ud fra 3 by-modeller og kigger på fremtidsprognoserne.</p> <p>Vi gennemgår ligeledes de primære, sekundære og tertiære erhverv. Vi kigger på udviklingen i Danmark og sammenligner erhvervsstrukturen med "U-landenes".</p> <p>Vi arbejder primært på geografifaget.dk (under Demografi og erhverv → Urbanisering og Erhverv)</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven har viden om demografiske variable og bymønstre. 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan undersøge befolknings- og erhvervsudviklings betydning for levevilkår. • Eleven kan sammenligne befolknings- og erhvervsudvikling i forskellige lande. 	
--	--	--	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 49, 50, 3 og 4	<p>Modellering - celler, mikrobiologi og bioteknologi</p> <p>Undersøgelse - undersøgelse i naturfag - celler, mikrobiologi og bioteknologi - jordkloden og dens klima</p> <p>Perspektivering - Jordkloden og dens klima</p>	<p>LIFE-forløbet "Kræftens gåde"</p> <p>Vi skal undersøge, hvordan kræft opstår, og hvordan vi kan forebygge sygdommen. Dette gøres gennem et booket forløb på www.life.dk.der hedder: Kræftens gåde.</p> <p>Vi ledes igennem en fiktiv atomkraftulykke og skal undersøge vejen fra strålingsskade til kræftcelle. Vi skal arbejde med ioniserende stråling, modeller for vindforhold og DNA-molekylets opbygning. Undervejs i forløbet vil eleverne opdage, at risikofaktorer som rygning og overvægt udgør en langt større risiko for at udvikle kræft, end stråling gør.</p> <p>Forløbet er tværfagligt med biologi, geografi og fysik/kemi.</p> <p>Mål:</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare hvordan stråling påvirker mennesker og planter. • Eleven kan vise og forklare, hvordan DNA er opbygget og hvordan stråling og andre faktorer kan påvirke vores DNA. • Eleven ved hvordan proteinsyntese fungerer. • Eleven kan forklare, hvordan DNA-skader kan give udvikling af kræft, samt hvilke livstilsfaktorer der kan spille ind. • Eleven kan identificere kræftceller under mikroskop. 	
--	--	--	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	---	---	--

<p>Uge 5, 7 og 9</p>	<p>Alle fire kompetenceområder er i spil</p>	<p>FFF-forløbet Strålingsindvirkning på levende organismers levevilkår</p> <p>Vi skal have det sidste fællesfaglige fokusområde.</p> <p>Eleverne afprøver selvvalgte eksamensgrupper, dog således at lærerne sikrer, at ønsker og grupper går op i hele klassen. Senest i uge 12 bliver der en drøftelse af de endelige eksamensgrupper, som skal være færdige på det tidspunkt.</p> <p>I FFF-forløbet skal alle grupper lave deres egen problemstilling og arbejdsopgave.</p> <p>Som optakt til forløbet skal alle have læst om Stråling fra omgivelserne i "Xplore på tværs".</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan beskrive forskellige typer af stråling. • Eleven kan forklare strålings gavnlige og skadelige påvirkninger af levende organismer • Eleven kan forklare jordens strålingsbalance • Eleven kan gennemføre undersøgelser af strålings egenskaber. • Eleven kan vurdere fordele og ulemper ved forskellige modeller. • Eleven kan formidle fagstof ved brug af illustrationer, rumlige modeller og interaktionsmodeller. 	<p>Mundtlige fremlæggelser d. 29. februar i 5. og 6. lektion</p>
----------------------	--	---	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 10 og 11	Alle kompetenceområder	<p>Repetition og grundig indføring i naturfagsprøvens opbygning og krav. Der er nye krav til den skriftlige prøve, som vi skal øve os i. Det handler om selv at kommunikere naturfagligt på skrift.</p> <p>Vi laver en skriftlig prøve, men måske bliver vi nødt til at lægge den i januar måned, hvor Ministeriet holder nogle af prøverne åbne.</p>	

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 14 og frem		<p>Fra 1. april må eleverne trække deres overemne til den obligatoriske mundtlige afgangseksamen. Herfra stopper undervisningen, og lærerne er vejledere for alle eksamensgrupperne.</p> <p>Hvis det skulle ske, at skriftlig geografi udtrækkes som prøvefag, så vil vi hive lidt timer ud til at øve prøven en ekstra gang inden d. 8. maj.</p>	

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 21- 25		De skriftlige prøver starter d. 23. maj og fortsætter indtil 21. juni. Indenfor dette tidsrum vil den mundtlige prøve i naturfagene blive lagt.	

Dimissionsfest d. 25. juni 2023

Årsplan Viby Friskole 23/24

Fag: Historie 9. klasse

Lærer: Andreas Nørretranders

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 32-35	En delt Verden Kompetenceområder: Kronologi og Sammenhæng Kildearbejde Og Historiebrug	Med udgangspunkt i side 4-19 i Klar Parat Historie 9 samt andre kilder, arbejder klassen med perioden umiddelbart efter 2. Verdenskrig Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none">• på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger.• forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid.• vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger.	Læring evalueres løbende gennem klassedialoger og lejlighedsvis fremlæggelser.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 36-40 (Lejrskole i uge 38)	Mellemøsten og Asien Kompetenceområder: Kronologi og Sammenhæng Kildearbejde Og Historiebrug	Med udgangspunkt i side 20-39 i Klar Parat Historie 9 samt andre kilder, arbejder klassen med perioden efter 2. Verdenskrig i Mellemøsten og Asien Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. • vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger. • forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid. 	Læring evalueres løbende gennem klassedialoger og lejlighedsvis fremlæggelser.

Uge 41: Performanceuge

Uge 42: Efterårsferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 43-50 (fagdag uge 46)	Den Kolde Krig Kompetenceområder: Kronologi og Sammenhæng Kildearbejde Og Historiebrug	Med udgangspunkt i side 40-67 i Klar Parat Historie 9 samt andre kilder, arbejder klassen med Den Kolde Krig Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. • forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid. • vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger. 	Læring evalueres løbende gennem klassedialoger og lejlighedsvis fremlæggelser.

Uge 51-52: Juleferie

Uge 1-2: Projekt opgave

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 3-5	Den Kolde Krig i den Nye Verden Kompetenceområder: Kronologi og Sammenhæng Kildearbejde Og Historiebrug	Med udgangspunkt i side 68-83 i Klar Parat Historie 9 samt andre kilder, arbejder klassen med hvordan den Kolde Krig påvirkede den Nye Verden Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. • forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid. • vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger. 	Læring evalueres løbende gennem klassedialoger og lejlighedsvis fremlæggelser.

Uge 6: Emneuge – minisamfund

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 7-10 (Vinterferie i uge 8)	En ny Verdensorden Kompetenceområder: Kronologi og Sammenhæng Kildearbejde Og Historiebrug	Med udgangspunkt i side 84-103 i Klar Parat Historie 9 samt andre kilder, arbejder klassen med tiden umiddelbart efter den Kolde Krig. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. • forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid. • vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger. 	Læring evalueres løbende gennem klassedialoger og lejlighedsvis fremlæggelser.

Uge 11: Terminsprøver

Uge 12: Praktikuge

Uge 13: Påskeferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 14-16	De Hårde 70'ere Kompetenceområder: Kronologi og Sammenhæng Kildearbejde Og Historiebrug	Med udgangspunkt i side 104-123 i Klar Parat Historie 9 samt andre kilder, arbejder klassen med Danmarks udvikling i 70'erne og 80'erne. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. • forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid. • vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger. 	Læring evalueres løbende gennem klassedialoger og lejlighedsvis fremlæggelser.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 17-18	Danmark og EU Kompetenceområder: Kronologi og Sammenhæng Kildearbejde Og Historiebrug	Med udgangspunkt i side 124-131 i Klar Parat Historie 9 samt andre kilder, arbejder klassen med Danmarks omskiftelige forhold til EU. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. • forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid. • vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger. 	Læring evalueres løbende gennem klassedialoger og lejlighedsvis fremlæggelser.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 19-21	Danmark i det 20. Århundrede Kompetenceområder: Kronologi og Sammenhæng Kildearbejde Og Historiebrug	Med udgangspunkt i side 132-147 i Klar Parat Historie 9 samt andre kilder, arbejder klassen med Danmarks nyeste historie. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger. • forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid. • vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger. 	Læring evalueres løbende gennem klassedialoger og lejlighedsvis fremlæggelser.

Uge 22-26: Læseferie

Årsplan Viby Friskole 23/24

Fag: Matematik

Lærer: Thomas Meldgaard Kristensen og Kamilla Visler Pedersen

Klasse: 8. og 9.

Generelt om faget

Idræt er et aktivt fag, hvor det forventes at alle har idrætstøj med og deltager aktivt. Vi klæder om og går i bad efter hver idrætstime - også selvom vi måske ikke synes vi har svedt.

Fra sommer til efterårsferien foregår undervisningen udendørs på skolens område, også når det regner.

Fra efterårsferien til påskeferien foregår undervisningen i Dåstruphallen, hvor vi mødes kl. 8.00.

Fra påskeferien til sommerferien foregår undervisningen igen udendørs på skolens område.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer OBS! Her skal det fremgå, hvad eleverne skal lære og hvordan de skal lære det – man formulerer så at sige målene ind i organiseringen smelter sammen	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal OBS! Målene fremgår af "Hvordan"
------------------------------	--	---	--

Uge 33-36	Alsidig idrætsudøvelse Løb, spring og kast	Fælles opvarmning Arbejde med spydkast, kuglestød, længdespring og trespring. Dagens arbejde introduceres, og fokusområder fremhæves og demonstreres. Eleverne arbejder i større og mindre grupper, giver hinanden konstruktiv feedback	Vi afprøver de forskellige spring og kast. Målet er ikke nødvendigvis at komme længst, men at få den rigtige teknik i udførelsen. Dette afprøves, og eleverne giver makker feedback, ligesom læreren også er med og giver feedback.
-----------	---	--	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 37-40	Alsidig idrætsudøvelse Boldbasis og boldspil Idrætskultur og relationer Samarbejde og ansvar	Vi skal lære og øve os i forskellige boldspil, samt fordybe os i de taktiske elementer: <ul style="list-style-type: none"> - M-bold - Ultimate - Flagfootball/basket Endvidere skal eleverne i grupper selv udvikle og afprøve boldspil samt forholde sig til og anvende spilhjulet.	I spillene vil der være et lærerfokus på: <ul style="list-style-type: none"> - Engagement - Samarbejde og ansvar - Teknisk kunnen - Taktisk forståelse - En forståelse for spilkonstruktion og fantasi i udviklingen af boldspil

			- Det faglige indhold i de elev-udviklede spil.
--	--	--	---

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 43-45	<p>Alsidig idrætsudøvelse Boldbasis og boldspil</p> <p>Idrætskultur og relationer Samarbejde og ansvar</p>	<p>Vi skal arbejde med spillet volleyball. Vi skal arbejde med grundslag, regler og taktik. Vi skal justere spil og regler, så der kommer et flow i spillet. Der vil være træningsøvelser, så vi lærer bevægelsesmønstre og grundslag. Eleverne vil arbejde i forskellige mindre grupper, og også være på 6-personers hold når der spilles.</p>	<p>Ved samtale og afprøvning omkring de forskellige grundslag, regler og taktik. Ved kampafvikling.</p>

		Fokus er også på samarbejde - de gode og positive tilråb, som bidrager positivt i læringsprocessen..	
--	--	--	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 46-51	<p>Alsidig idrætsudøvelse Redskabsaktiviteter Krospbasis</p> <p>Krop, træning og trivsel Krop og identitet Fysisk træning</p>	<p>Vi skal anvende redskaber ifm. spring og andre redskabsaktiviteter. Vi skal arbejde med parkour - vi laver en parkour bane. Vi skal også arbejde med krospbasis - Herunder akrobatik og</p> <p>Der er skiftevis forskellige grupper der står for opvarmningsprogrammet til denne dag.</p>	<p>Elevernes tilgang og engagement vurderes.</p> <p>Kvaliteten og relevansen af opvarmningsprogrammet og engagement i afviklingen vurderes.</p> <p>Kender eleverne til parkour og de forskellige former for parkourdiscipliner?</p> <p>Målet er at eleverne sammensætter en serie, hvor de</p>

			<p>viser det de kan og det de har lært. Dvs. At de skal sætte en realistisk øvre grænse. De skal ikke vise øvelser de ikke kan.</p> <p>I grupperne må øvelserne selvfølgelig gerne differentieres, ligesom man også må hjælpe og støtte ved f.eks. modtagning.</p>
--	--	--	--

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluerig - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 4-7	<p>Alsidig idrætsudøvelse Dans og udtryk</p> <p>Idrætskultur og relationer Samarbejde og ansvar Normer og værdier</p> <p>Krop, træning og trivsel Krop og identitet Sundhed og trivsel</p>	<p>Vi skal lære Selskabsdansen, Les Lancier,</p> <p>Eleverne skal selv skabe og lille danseserie, lærer en anden gruppes dans, og sætte de to danse sammen</p>	<p>Eleverens tilgang og engagement vurderes.</p>

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 9-12	Krop, træning og trivsel Fysisk træning	Der er skiftevis forskellige grupper der står for opvarmningsprogrammet til denne dag. Derudover vil undervisning bl.a. indeholde forskellige træningsprogrammer og konditionstest	Kvaliteten og relevansen af opvarmningsprogrammet og engagement i afviklingen vurderes. Engagement og fysisk formåen vurderes

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
------------------------------	--	---	---

Uge 15-19	Idrætskultur og relationer Samarbejde og ansvar	Opsamling og opsummering på året efter behov. Gruppedannelse og lodtrækning af indholdsområder til eksamen (9. kl.) og årsprøve (8. kl.) Dette finder sted mellem 1. og 22. april Arbejde med jeres program	Arbejdet omkring gruppedannelse, arbejdet i grupperne og det generelle engagement vurderes. Evalueres ved en årsprøve/eksamen.
-----------	--	---	---

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 20-26	Idrætskultur og relationer Sprog og skriftsprog	9. classes sidste idrætstime er i uge 20. Arbejde hen mod årsprøverne Opsamling og videre arbejde med fællesbeslutede emner.	Dispositionen, arbejdet henimod (træning osv.) og afholdelse af årsprøve/eksamen.

Årsplan Viby Friskole 23/24

Fag: Kristendom

Lærer: SHB

Klasse: 9. klasse

Generelt om faget			
Én lektion om ugen. I efteråret om onsdagen I foråret om torsdagen			
Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer OBS! Her skal det fremgå, hvad eleverne skal lære og hvordan de skal lære det – man formulerer så at sige målene ind i organiseringen smelter sammen	Evaluerings - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal OBS! Målene fremgår af "Hvordan"
Uge 33-40	<i>Islam</i> Ikke-kristne religioner og livsopfattelser <ul style="list-style-type: none">- Hovedtræk- Grundbegreber- Fremtrædelsesformer Livsfilosofi og etik <ul style="list-style-type: none">- Livsfilosofi- Trosvalg og tilværelsestyding	I dette forløb skal vi arbejde med to forløb fra Gyldendals religionsportal: <i>Islam kort fortalt</i> og <i>Islam – to retninger</i> . https://religion.gyldendal.dk/forloeb/islam-kort-fortalt https://religion.gyldendal.dk/forloeb/islam-to-retninger Mål:	I <i>Islam kort fortalt</i> sluttet der af med at finde sammenhæng og modsætninger i det de har lavet og lave et kreativt produkt. I <i>Islam – to retninger</i> skal eleverne afsluttende lave en hurtigskrivningsopgave og slutte af med en diskussion i plenum.

	<p>- Sprog og skriftsprog</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan reflektere over hovedtræk i verdensreligioner og livsopfattelser med betydning for Danmark. • Eleven har viden om hovedtræk verdensreligioner og livsopfattelser. • Eleven kan redegøre for betydningen af centrale grundbegreber og værdier i verdensreligioner og livsopfattelser • Eleven har viden om centrale grundbegreber og værdier inden for verdensreligioner og livsopfattelser • Eleven kan målrettet læse faglige tekster og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om deres indhold, formål og struktur. • Eleven har viden om komplekse fagord og begreber samt faglige teksters formål og struktur. 	
--	-------------------------------	---	--

Uge 37: Fagdag

Uge 38: England

Uge 41: Performanceuge

Uge 42: Efterårsferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 43-50	<p><i>QAnon – sekt eller sandhed?</i></p> <p>Livsfilosofi og etik</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trosvalg og tilværelsestyding <p>Bibelske fortællinger</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biblen - Fortælling og livstyding - Fortælling og kultur <p>Kristendom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kristendommens historie <p>Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hovedtræk - Grundbegreber - Fremtrædelsesformer 	<p>I dette forløb skal vi arbejde med materialet <i>QAnon – sekt eller sandhed?</i> fra folkekirkens skoletjeneste.</p> <p>https://fs-oest.dk/qanon/forside</p> <p>Formålet med projektet er, at eleverne får værktøjer til at identificere, når en bevægelse får karakter af dommedagssekt eller kult, og hvilke betydninger det kan få i et samfundsmæssigt perspektiv. I dette projekt eksemplificeres denne udvikling gennem QAnon-bevægelsen og den tidligste kristne menighed.</p> <p>Målet er, at eleverne får indsigt i, hvordan konspirationsteorier opstår og i nogen tilfælde igangsætter en bevægelse. Endvidere er det målet, at eleverne får viden om, hvornår noget kan kaldes en kult eller en sekt, og hvad det kræver for at en bevægelse bliver en etableret religion. Dette gøres ved hjælp af religionshistoriker Ninian Smarts model over religioners syv dimensioner.</p>	<p>Afsluttende skal eleverne i fællesskab lave wordart, som skal opsummerer det de har lært i forløbet.</p>

Uge 51-52: Juleferie

Uge 1-2: Projekt

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 3-11	<p><i>Hvor er opladeren? – om Grundtvig og ånd</i></p> <p>Livsfilosofi og etik</p> <ul style="list-style-type: none">- Livsfilosofi- Etik- Sprog og skriftsprog <p>Kristendom</p> <ul style="list-style-type: none">- Kristne grundbegreber- Kristne udtryk	<p>Vi skal arbejde med materialet fra Folkekirkens Skoletjeneste, med titlen <i>Hvor er opladeren? – om Grundtvig og ånd</i>.</p> <p>Åndsfrihed</p> <p>Det havde Grundtvig faktisk nogle holdninger til. Han talte om ånd, som en slags trådløst internet mellem mennesker, og han kobede bl.a. ånd sammen med frihed. Denne ordforbindelse har også fundet vej til Folkeskolens formålsparagraf, hvor der står, at "skolens virke skal være præget af åndsfrihed".</p> <p>Ånd</p> <p>I projektet skal eleverne forsøge at indkredse dette luftige begreb ved at arbejde med Grundtvigs to beskrivelser af ånd. De skal arbejde med ånd som forbindelse, hvor den enkelte er forbundet til nogen og noget gennem historie, erindringer, kultur, myter, sagn, sange, sansninger, sprog og</p>	Der er en evaluering i materialet.

		traditioner. Endvidere skal de arbejde med ånd som kraft gennem nyere kraftmetaforer, fx powerbank, oplader og hjertestarter. Undervejs skal eleverne desuden reflektere over, hvad de selv har forbindelse til, og hvad der kan lade dem op.	
--	--	---	--

Uge 6: Minisamfund

Uge 8: Vinterferie

Uge 12: Historieuge

Uge 13: Påskeferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan og hvorfor? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 14-20	<p style="text-align: center;"><i>Synder og dyder</i></p> Livsfilosofi og etik <ul style="list-style-type: none"> - Livsfilosofi - Etik - Sprog og skriftsprog Kristendom <ul style="list-style-type: none"> - Kristendommens historie - Kristne grundbegreber - Kristne udtryk 	<p>Vi skal arbejde med forløbet <i>Synder og dyder</i> fra Gyldendal.</p> <p>https://religion.gyldendal.dk/forloeb/synder-og-dyder/kapitler/laerervejledning</p> <p>De syv dødssynder og de tilsvarende dyder har været mest omtalt i katolsk kristendom, men de har relevans inden for alle kristne retninger.</p> <p>Forløbet har det overordnede mål at give indsigt i synd og dyd som begreber, deres baggrund, og hvordan de i dag er relevante for moderne mennesker.</p> <p>Forløbet er relevant, fordi det opfylder Fælles Mål ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • at sætte rammer for eleverne, så de diskuterer og forholder sig til de kristne grundbegreber og deres tolkning af tilværelsen. • at lægge op til at kunne diskutere forskellige udlægninger af, hvad kristendom er – nu og tidligere. 	<p>I forløbet skal eleverne lave videoer eller animationsfilm, som vi skal se i plenum og diskutere om de er illustrere synder og dyder ud fra et moderne eller et middelalderligt syn.</p>

		<p>mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan reflektere over etiske principper og moralsk praksis i mellem menneskelige relationer • Eleven har viden om etik og moralsk praksis i et mellem menneskeligt perspektiv • Eleven kan målrettet læse faglige tekster og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om deres indhold, formål og struktur • Eleven har viden om komplekse fagord og begreber samt faglige teksters formål og struktur • Eleven kan reflektere over kristne grundbegreber som tydingen af tilværelsen • Eleven har viden om centrale kristne grundbegreber og værdierne bag 	
--	--	---	--

Uge 18: Skriftlige prøver
 Uge 19: Kristi himmelfart
 Uge 21-26: Læseferie

Årsplan Viby Friskole 23/24

Fag: Samfundsfag 9. klasse

Lærer: Andreas Nørretranders

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 32-34	Social Arv Kompetenceområder: Sociale og Kulturelle forhold Samfundsfaglige metoder	Med udgangspunkt i forløbet Social Arv på Gyldendals samfundsfagsportal, arbejder klassen med begrebet social arv. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none">• med egne ord beskrive forskel på arv og miljø• kende til forskellige faktorer i individets socialisering• beskrive sociale uligheder i Danmark og verden med begreber og data• redegøre for og diskutere politiske holdninger til sociale forskelle• anvende faglige begreber om socialisering• diskutere velfærdsstat og social mobilitet på baggrund af viden• formulere egne hypoteser om, hvordan de selv ser samfundet udvikle sig	Forløbet afrundes med, at eleverne laver en fremlæggelse for klassen.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 35-37	Globalisering Kompetenceområder: Politik Økonomi	Med udgangspunkt i forløbet Globalisering på Gyldendals samfundsfagsportal, arbejder klassen med begrebet globalisering. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • opnå viden om globaliseringens fordele og ulemper. • diskutere forskellige opfattelser af og syn på kultur. • have viden om udlandets rolle i det økonomiske kredsløb. • analysere deres eget forbrug af varer og medier. • blive bevidste om deres egen rolle i globaliseringen. • komme med forslag til politiske løsninger på nutidige globale udfordringer. 	Forløbet afrundes med, at eleverne laver en fremlæggelse for klassen.

Uge 38: Lejrskole i Sidmouth

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 39-40	En fri og lige Verden Kompetenceområde: Politik	Med udgangspunkt i forløbet En fri og lige Verden på Gyldendals samfundsfagsportal, arbejder klassen med politiske problemstillinger lokalt og globalt og kommer med forslag til handlinger. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • have kendskab til, hvordan man måler levestandard, lighed og frihed. • kende til Menneskerettighederne og deres betydning for forståelsen af frihedsbegrebet. • diskutere forskellige former for udviklingsarbejde herunder FN's Verdensmål og Danmarks bistandsindsats. • diskutere lighed og frihed nationalt og globalt. 	Forløbet afrundes med, at eleverne laver en fremlæggelse for klassen.

Uge 41: Performanceuge

Uge 42: Efterårsferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 43-46	Krig Kompetenceområde: Politik	Med udgangspunkt i forløbet Krig på Gyldendals samfundsfagsportal, arbejder klassen med forskellige konflikter rundt om i Verden. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • forklare FN's og Nato's betydning for danske politiske beslutninger vedrørende militæret. • give eksempler på afgørende internationale begivenheder, der har haft og har betydning for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. • forholde sig til politiske valg vedrørende Danmarks involvering i krige og konflikter. • anskue Danmarks engagement i krige og konflikter ud fra forskellige perspektiver. • med brug af den tilegnede viden, skitsere mulige fremtids-scenarier for det danske militær. 	Forløbet afrundes med, at eleverne laver en fremlæggelse for klassen.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 47-50	<p>Feminisme</p> <p>Kompetenceområder:</p> <p>Sociale og Kulturelle forhold Samfundsfaglige metoder</p>	<p>Med udgangspunkt i forløbet Feminisme på Gyldendals samfundsfagsportal, arbejder klassen med feminismens historie.</p> <p>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beskrive forskelle i mænd og kvinders uddannelsesvalg og indtægter • anvende fagligt relevante begreber • diskutere ligestillingsproblematikker med afsæt i fakta • diskutere kulturs betydning for individer og grupper • perspektivere til ligestillingsproblematikker i resten af verden • begrunde deres stillingtagen • diskutere og kritisere aktørers brug af medier til at påvirke den politiske dagsorden og beslutninger • formulere egne hypoteser om, hvordan de selv ser samfundet udvikle sig 	Forløbet afrundes med, at eleverne laver en fremlæggelse for klassen.

Uge 51-52: Juleferie

Uge 1-2: Projekt opgave

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 3-5	Skolevalg Kompetenceområde: Politik	Klassen deltager sammen med 8. klasse i Folketingets skolevalg 2024 Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • have kendskab til demokrati som folkestyre og repræsentativt demokrati. • kende til partier, folketingsvalg, valgtemaer, meningsmålinger og regeringsdannelse. • analysere dagsorden-sættelsen og partiernes roller under valgkampen. • diskutere resultatet af valgkampen og processen med regeringsdannelse. • forholde sig til, hvilke temaer under valgkampen de fandt mest interessante og hvorfor. • begrunde, hvorfor de ville have stemt på et bestemt parti, hvis de havde haft valgret. 	Vi afholder en valghandling på skolen og gennemgår sammen resultaterne.

Uge 6: Emneuge - minisamfund

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 7-11 (Vinterferie uge 8)	Velfærd Kompetenceområder: Politik Økonomi	Med udgangspunkt i forløbet velfærd på Gyldendals samfundsfagsportal, arbejder klassen med velfærdsstaten. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • opnå viden om den danske velfærdsstats indtægter og udgifter. • diskutere, hvordan velfærden skal fordeles i Danmark. • vurdere fordele og ulemper ved forskellige velfærdsmodeller. • blive bevidste om de udfordringer, den danske velfærdsstat står overfor i dag. • reflektere over, hvordan velfærdsstaten skal organiseres i fremtiden med de udfordringer, den står overfor. 	Forløbet afrundes med, at eleverne laver en fremlæggelse for klassen.

Uge 12: Praktikuge

Uge 13: Påskeferie

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 14-16	Kriminalitet og Straf Kompetenceområder: Sociale og Kulturelle forhold Samfundsfaglige metoder	Med udgangspunkt i forløbet Kriminalitet og Straf på Gyldendals samfundsfagsportal, arbejder klassen med det danske retsvæsen. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • opnå viden om det danske retssystem. • have viden om, hvorfor man straffer. • diskutere forskellige former for straf. • forholde sig til den kriminelle lavalder. • analysere de politiske partiers retspolitik. • komme med forslag til hensigtsmæssige straffeformer. 	Forløbet afrundes med, at eleverne laver en fremlæggelse for klassen.

Hvornår? Tidspunkt	Hvad? Kompetenceområde Færdigheds- og vidensområde(r)	Hvordan? Undervisningsaktiviteter-, -organisering og materialer	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
Uge 17-20	Arbejdsmarkedet Kompetenceområder: Politik Økonomi	Med udgangspunkt i forløbet Arbejdsmarkedet på Gyldendals samfundsfagsportal, arbejder klassen med det danske arbejdsmarked. Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne skal kunne: <ul style="list-style-type: none"> • have en grundlæggende viden om det danske arbejdsmarked og kende til deres egen rolle som aktiv eller kommende deltager på arbejdsmarkedet. • kende til principperne for den danske arbejdsmarkedsmodel. • kende til de forskellige aktører på arbejdsmarkedet og vide, hvordan en overenskomst bliver til. • anvende deres viden om overenskomstforhold til at analysere problemstillinger ifm. den danske model og deres egen hverdag som aktive på arbejdsmarkedet. • kende den danske model og kunne navigere heri. 	Forløbet afrundes med, at eleverne laver en fremlæggelse for klassen.

Årsplan Viby Friskole 23/24

Fag: Tysk

Lærer: Bettina Marup-Dalsten / BM

Klasse: 9

Hvornår? Tidspunkt	Hvad Kompetenceområde og kompetencemål færdigheds- og vidensområder	Hvordan? Undervisningsaktiviteter- og organisering	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
<p>Uge 32-41</p> <p>Jung sein</p> <p>Freunde, Soziale Medien Familie Freizeit Liebe</p>	<p><u>Kultur og samfund:</u> Eleven kan forstå og anvende forståelse for kultur</p> <p><u>Mundtlig kommunikation:</u> Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog</p> <p><u>Skriftlig kommunikation:</u> Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog</p> <p>Eleven kan forstå hovedindhold og detaljer om nære emner Eleven kan udveksle budskaber og holdninger Eleven kan i et enkelt sprog tale om et emne Eleven kan skrive i et enkelt sprog under hensyntagen til situation, afsender og modtager Eleven kan skrive enkle sætninger klart og forståeligt</p>	<p>Tekster og multimodale tekster er sammensat fra forskellige kilder</p> <p><u>Skriftligt:</u> Funktional grammatik Skriftlige opgaver Gyldendals onlineprøver</p> <p><u>Mundtligt:</u> Dialoger Præsentationer Samtaler i grupper Enkeltsamtaler med mig Samtaler i klassen Chunks CL-strukturer</p>	<p>Onlineprøver</p> <p>Skriftlige opgaver</p> <p>Enkeltsamtaler</p> <p>Gruppesamtaler, dialoger</p>

Hvornår? Tidspunkt	Hvad Kompetenceområde og kompetencemål færdigheds- og vidensområder	Hvordan? Undervisningsaktiviteter- og organisering	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
<p style="text-align: center;">Uge 43-51</p> <p style="text-align: center;">Berlin</p> <p style="text-align: center;">Die Mauer Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft Sehenswürdigkeiten Ost und West</p>	<p><u>Kultur og samfund:</u> Eleven kan forstå og anvende forståelse for kultur</p> <p><u>Mundtlig kommunikation:</u> Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog</p> <p><u>Skriftlig kommunikation:</u> Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog</p> <p>Eleven har viden om væsentlige elementer af tysktalende landes kultur Eleven kan anvende tysk i mødet med tysktalende fra forskellige kulturer Eleven har viden om udtale og sætningsopbygning Eleven kan kommunikere på tysk med sprogbrugere lokalt som globalt Eleven har viden om kulturbundne udtryk og høflighedsformer</p>	<p>Tekster og multimodale tekster er sammensat fra forskellige kilder</p> <p><u>Skriftligt:</u> Funktionel grammatik Skriftlige opgaver Gyldendals onlineprøver</p> <p><u>Mundtligt:</u> Dialoger Præsentationer Samtaler i grupper Enkeltsamtaler med mig Samtaler i klassen Chunks CL-strukturer</p>	<p>Onlineprøver</p> <p>Skriftlige opgaver</p> <p>Enkeltsamtaler</p> <p>Gruppesamtaler, dialoger</p>

Hvornår? Tidspunkt	Hvad Kompetenceområde og kompetencemål færdigheds- og vidensområder	Hvordan? Undervisningsaktiviteter- og organisering	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
<p>Uge 1-13</p> <p>Freizeit und Reisen</p> <p>Musik Sport Urlaub</p>	<p><u>Kultur og samfund:</u> Eleven kan forstå og anvende forståelse for kultur</p> <p><u>Mundtlig kommunikation:</u> Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog</p> <p><u>Skriftlig kommunikation:</u> Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog</p> <p>Eleven kan beskrive tysktalende landes kultur og levevis Eleven kan forstå budskaber og holdninger inden for nære emner Eleven har viden om metode til at søge ordforråd Eleven kan forstå enkle tekster om nære emner Eleven har viden om skriveprocesser</p>	<p>Tekster og multimodale tekster er sammensat fra forskellige kilder</p> <p><u>Skriftligt:</u> Funktional grammatik Skriftlige opgaver Gyldendals onlineprøver</p> <p><u>Mundtligt:</u> Dialoger Præsentationer Samtaler i grupper Enkeltsamtaler med mig Samtaler i klassen Chunks CL-strukturer</p>	<p>Onlineprøver</p> <p>Skriftlige opgaver</p> <p>Enkeltsamtaler</p> <p>Gruppesamtaler, dialoger</p>

Hvornår? Tidspunkt	Hvad Kompetenceområde og kompetencemål færdigheds- og vidensområder	Hvordan? Undervisningsaktiviteter- og organisering	Evaluering - hvordan undersøges det, om eleverne har lært det, de skal
<p style="text-align: center;">Uge 14-17</p> <p>Repetition og disposition</p>	<p><u>Kultur og samfund:</u> Eleven kan forstå og anvende forståelse for kultur</p> <p><u>Mundtlig kommunikation:</u> Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog</p> <p><u>Skriftlig kommunikation:</u> Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog</p> <p>Eleven har viden om metode til at søge ordforråd Eleven kan formulere enkle klare og forståelige budskaber</p>	<p>Frem til start maj repeteres og vi starter på dispositionen.</p> <p>Ordforrådslister udarbejdes</p> <p>Chunks indøves</p> <p>Eksamen, den mundtlige og den skriftlige gennemgås</p> <p>Skriftlige opgaver gennemgås og de mest almindelige fejl rettes.</p> <p>Fokus på samtaler enkeltvis</p>	<p>Eksamen</p>